

Zadanie jest finansowane ze środków otrzymanych z NIW-CRSO w ramach Programu Wsparcia Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030

Raport z realizacji kursu „Edukacja obywatelska”

AKTYWNI OBYWATELE NA RZECZ DZIEDZICTWA LOKALNEGO

Kurs realizowany był przez Nadgoplański Uniwersytet Ludowy. Typ programu: modułowy. Zastosowano program spiralny – powrót do tych samych treści na coraz wyższych poziomach, rozszerzając ich zakres. Osią tematyczną organizującą treści niniejszego programu była pozaformalna edukacja dorosłych w duchu grundvigiańskim w zakresie aktywizacji społecznej i obywatelskiej na bazie dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego Kruszwicy i Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. Program nauczania został opracowany przez mgr Dorotę Pronobis.

W kursie, składającym się z 18 dni szkoleniowych wzięło udział 12 osób – mieszkańcy oraz osoby podejmujące działania na rzecz rozwoju Kruszwicy – legendarnej stolicy Polski.

Uczestnicy kursu dowiedzieli się czym jest edukacja pozaformalna, na czym polega metoda uniwersytetu ludowego i jak przebiega w praktyce. Szczególnie cenne były zajęcia pod kierunkiem dr Hanny Solarczyk-Szwec, prof. UMK oraz Tomasza Maliszewskiego, prof. Akademii Marynarki Wojennej. Wartościowych informacji udzielił podczas wizyty studyjnej w Kaszubskim Uniwersytecie Ludowym w Wieżycy jego dyrektor – mgr Mariusz Mówka. Interesujący przebieg miała dyskusja „Czy Uniwersytety Ludowe są potrzebne?”.

Kurs miał na celu budzenie i kształtowanie świadomości znaczenia zaangażowanej postawy obywatelskiej dla wykorzystania i ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego przyrodniczego Kruszwicy i Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. W procesie poznawania bogactwa lokalnego dziedzictwa współuczestniczyli: mgr Dorota Kalinowska - etnograf z Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, autorka kilku książek o tradycjach kuchni kujawskiej, mgr Anna Kornelia Jędrzejewska - blogerka, edukatorka, kuratorka, historyk sztuki, muzealniczka, pasjonatka historii słodyczy z Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy, Andrzej Nowinowski – mistrz pszczelarstwa, kontynuator bartniczych i pszczelarskich tradycji na Kujawach.

Wartościowe były wizyty studyjne w Brzeskim Centrum Kultury i Historii WAHADŁO w Brześciu Kujawskim, z prezentacją interaktywnej wystawy historii i tradycji ludowych na Kujawach oraz w Pałacu w Polanowicach (gmina Kruszwica). Właścicielem historycznej posiadłości jest Piotr Badiąg, artysta plastyk. Inspirujące i motywujące były rozmowy

i dyskusje na temat różnych form utrwalania przeszłości i roli w tych procesach lokalnych społeczności.

Osiągnięcie celu głównego - Budzenie i kształtowanie świadomości znaczenia zaangażowanej postawy obywatelskiej dla wykorzystania i ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego przyrodniczego Kruszwicy i Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia - potwierdziła ankieta ewaluacyjna (tekst i opis wyników w załączniku), obserwacja uczestników w trakcie trwania kursu przeprowadzana zarówno przez osoby związane z NUL, jak również prowadzące zajęcia. Źródłem wiedzy są także zdjęcia i filmiki z realizacji kursu.

Podczas realizacji projektu pojawił się pomysł, aby włączyć uczestników kursu oraz lokalną w ochronę dziedzictwa przyrodniczego ziemi nadgoplańskiej, aby promować pozytywne zachowania, wspierające zwierzęta i pozwolić na współistnienie zwierząt i człowieka. Wspólnie opracowaliśmy cele, zasady i metody akcji społecznej pn. Chronimy Pszczoły, adresowanej do lokalnych rolników. Podczas warsztatów, pod kierunkiem mgr sztuki Ilony Gawrońskiej, opracowaliśmy tabliczki informacyjne.

Kurs służył osiągnięciu następujących celów szczegółowych kształcenia:

- zdobyciu przez słuchaczy praktycznej wiedzy w zakresie:

a/ dziedzictwa kulturowego i historycznego

b/ dziedzictwa przyrodniczego, w tym krajobrazu

- uświadomieniu roli zasobów kulturowych i przyrodniczych w rozwoju lokalnym
- pozyskaniu wiedzy o możliwościach wykorzystania potencjału dziedzictwa
- poznaniu zagrożeń dla spuścizny kulturowej Kruszwicy oraz sposobów jej ochrony.

Uczestnicy kursu nabyli umiejętność obserwowania i dokumentowania zjawisk społeczno-kulturowych. Służyły temu m.in. spacerów badawczych po Kruszwicy, Gniewie i Swarzewie prowadzone według przygotowanych scenariuszy, pozwalające na mapowanie konkretnych miejsc i elementów wymagających interwencji, badania odczuć i potrzeb badanych osób dotyczących różnych aspektów przestrzeni, m.in. sposobów zagospodarowania i wykorzystania dziedzictwa, partycypacji społecznej i zaangażowania lokalnych społeczności.

Wartościowy był cykl zajęć poświęconych archiwom społecznym, w tym m.in. przetwarzanie, reprodukcja fotograficzna i katalogowanie zdjęć, prowadzony pod kierunkiem historyka, archiwisty i dziennikarza – Przemysława Bohonosy, prezesa Nadgoplańskiego Towarzystwa Historycznego w Kruszwicy. Kursanci samodzielnie dokumentowali zasoby krajobrazu kulturowego Kruszwicy i Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia, opracowali także pomysły na wykorzystanie i ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego Kruszwicy przy zaangażowaniu lokalnej społeczności. Zachęcili się do współtworzenia wydarzenia regionalnego pt. Weekend na Szlaku Piastowskim.

Cenne doświadczenie stanowiła wizyta edukacyjna w Muzeum Obrońców Wybrzeża w Helu, którego patronem jest wywodzący się z ziemi kruszwickiej komandor Zbigniew Przybyszewski. Poznaliśmy jego tragiczne losy oraz dyskutowaliśmy o kulturze pamięci i metodach jej utrwalania w środowiskach lokalnych.

Sluchacze podczas kursu uczyli się pracować zespołowo i komunikować się, dzięki czemu rozwinęli swoje kompetencje interpersonalne i samoorganizacyjne. Szczególnie ważne były wspólne wieczorne i nocne rozmowy, sprzyjające integracji i nawiązywaniu trwałych relacji.

W ramach kursu zrealizowany został Program nauczania (cały kurs)

Moduły	Program – działy (obszary tematyczne)	Ilość godzin
Moduł 1 – Integracja. Rozwój osobistych kompetencji grupy – komunikacja bez barier	<ul style="list-style-type: none"> - Określenie POTRZEB, OCZEKIWAŃ I OBAW uczestników - Opracowanie Regulaminu Kursu - Jak prowadzić komunikację i promocję działań w lokalnej społeczności? - ćwiczenia praktyczne w zakresie komunikacji interpersonalnej i społecznej - Warsztaty „Jestem asertywny” - Gry i zabawy integracyjne 	8
Moduł 2 – Model uczenia się w uniwersytecie ludowym	<ul style="list-style-type: none"> - Idea Grundviga – ojca Uniwersytetów Ludowych – pogadanki, prezentacje multimedialne, rozmowy, dyskusje - Uniwersytety ludowe w Europie - Jak uczyć w grundvigiańskim stylu? – spotkanie z dr Hanna Solarczyk-Szwec z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu - Historia uniwersytetów ludowych w Polsce – spotkanie z prof. Tomaszem Maliszewskim z Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni - Wizyta studyjna w Kaszubskim Uniwersytecie Ludowym w Wieżycy - Czy Uniwersytety Ludowe są potrzebne? – debata - Nadgoplański Uniwersytet Ludowy – misja, wizja, wartości, działania, plany – „burza mózgów”, dyskusja 	40
Moduł 3 – Lokalne i regionalne zasoby dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> - Warsztaty śpiewu ludowego - Co to jest dziedzictwo kulturowe? – wizyta studyjna w Brzeskim Centrum Kultury WAHADŁO - Jak wykorzystywać zasoby kulturowe i jak je chronić? – debata z udziałem pracowników Brzeskiego Centrum Kultury - Warsztaty przyrodnicze w ośrodku edukacyjnym Nadgoplańskiego Parku 	30

	<p>Krajobrazowego w Kruszwicy</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wizyta w Muzeum Obrony Wybrzeża w Helu im. Komandora Zbigniewa Przybyszewskiego (pochodzącego spod Kruszwicy) - Wizyta studyjna w Sanktuarium Matki Boskiej Swarzewskiej, będącym miejscem pielgrzymek rybaków kaszubskich w kontekście wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego jeziora Gopło - Turystyka jako narzędzie rozwoju lokalnego: <ul style="list-style-type: none"> a/ spacerów badawcze b/ rozmowy z mieszkańcami - Potencjał dziedzictwa kulinarnego – spotkanie z Dorotą Kalinowską z Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku 	
<p>Moduł 4 - Narzędzia edukacji obywatelskiej – jak wykorzystywać i chronić zasoby kulturowe Kruszwicy? Razem budujemy naszą społeczność!</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jak diagnozować lokalne problemy/potrzeby oraz zasoby - Poznanie technik animacji społecznej, angażujących do wspólnego działania - Poznanie miejskich narzędzi partycypacji - Źródła finansowania działań lokalnych - Jak prowadzić planowanie i ewaluacje działań - Dzielimy się dobrymi praktykami - przykłady działań aktywizacyjnych lokalnej społeczności na rzecz ochrony dziedzictwa - Film edukacyjny - dyskusja: Prawa i obowiązki obywateli - Jak dokumentować lokalną historię? - warsztaty: Tworzymy archiwum społeczne (Przemek Bohonos, prezes Nadgoplańskiego Towarzystwa Historycznego, dr Waldemar Chorążyczewski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) 	20
<p>Moduł 5 - Aktywizacja społeczna z wykorzystaniem zasobów lokalnych kultury i środowiska Kruszwicy w praktyce – pomysły i działania</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hackaton miejski – kuźnia pomysłów jak wykorzystywać i chronić dziedzictwo kulturowe Kruszwicy - Założenie pasieki społecznej na bazie lokalnych bartniczych i pszczelarskich tradycji - Organizacja e-wystawy archiwalnych fotografii: Kruszwiczanie – portret zbiorowy - Nadgoplańskie Pyrki – produkt lokalny (opracowanie zgłoszenia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego) 	20
<p>Moduł 6 - Ewaluacja Kursu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Badanie kwestionariuszowe procesu rozwoju uczestników kursu (wiedza, umiejętności, kompetencje) 	2

	- Obserwacja nabytych umiejętności - Ocena efektywności kursu jako całości	
--	---	--

W ramach kursu zrealizowano **120 godzin szkoleniowych.**